

Ptaszyniec – istotny problem weterynaryjny i medyczny

dr n. przyr. Ryszard Sebesta

Typ: Arthtopoda – stawonogi
Gromada: *Arachnida* – pajęczaki
Podgromada: *Acari* - roztocze

Rząd: *Gamasida*

Rodzina: *Dermanyssidae*

Dermanyssus gallinae – ptaszyniec, dręcz kurzy, *pultry red mite*

Pasożyt kosmopolityczny, bezwzględny, wielożywicielowy, czasowy, zewnętrzny, gniazdowo-norowy.

Ptaszyniec (*Dermanyssus gallinae*)

Pierwotnie bytuje w gniazdach dzikich ptaków, np. szpaków, wróbli domowych, jaskółek itp.

W hodowlach ptasich znajduje optymalne warunki rozwojowe: wilgotność względna powietrza (ok.80%), stabilna temperatura, nieograniczona dostępność do żywicieli powodują szybki wzrost liczebności pasożytów, (szczególnie latem).

W dzień ptaszyńce ukrywają się w zakamarkach pomieszczenia hodowlanego np. w szparach podłóg, ścian i sufitów, w szczelinach konstrukcji klatek, grzęd i gniazd nieśnych. Mogą być także bardzo liczne w złożach nawozu otwartych hodowli ściółkowych.

Bez pożywienia może przetrwać nawet 9 miesięcy.

Ptaszyniec - morfologia

Dł. ciała samicy: 0,75 – 0,84 mm, samiec: 0,6 – 0,63 mm.

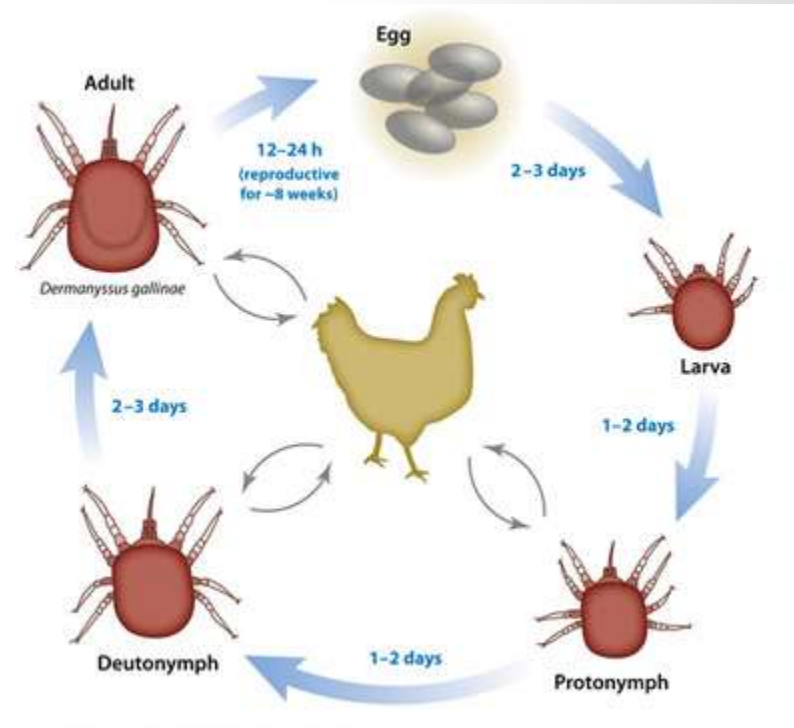
Ciało owalne, białawe, u nassanych krwią jasnoczerwone lub rubinowe.

Gnatosoma samicy wydłużone, przystosowane do przekłuwania powłok ciała żywiciela.

D. gallinae – cykl rozwojowy

- Jajo (w złożach 4-8 szt.)
- protonimfa
- deutonymfa
- imago

- pełny cykl rozwojowy trwa od 7 do 10 dni.
- pasożyt atakuje nocą, żerują osobniki dorosłe płciowo (samiec i samica) i nimfy, natomiast larwy nie atakują żywicieli
- umiejscawia się na głowie, pod skrzydłami i u nasady ogona
- ssię szybko (od 30 do 45 min.) w tym czasie pobiera ok. 0,2 ml krwi powiększając przy tym o 30% rozmiary ciała do długości około 1mm
- w kryjówkach samice składają jaja, wylęgają się larwy i ma miejsce przeobrażenie w nimfy, a następnie w osobniki dorosłe płciowo

Znaczenie weterynaryjne ptaszyńca

Szkodliwość bezpośrednia:

- ukłucia pasożytów powodują świąd, niepokój i bezsenność zwierząt
- drapanie i dziobanie swędzących miejsc powoduje utratę piór, podrażnienia i okaleczenia skóry
- wtórne infekcje bakteryjne
- anemia, obniżenie odporności na choroby infekcyjne
- spadek masy ciała i nieśności
- osłabienie i padanie ptaków

Szkodliwość pośrednia - *D. gallinae* jest rezerwuarem i wektorem czynników patogennych:

- krętki *Treponema gallinorum* i *Borrelia anserina*,
- gram-ujemne pałeczki *Francisella multocida* i *Salmonella gallinarum*

Znaczenie medyczne ptaszyńca

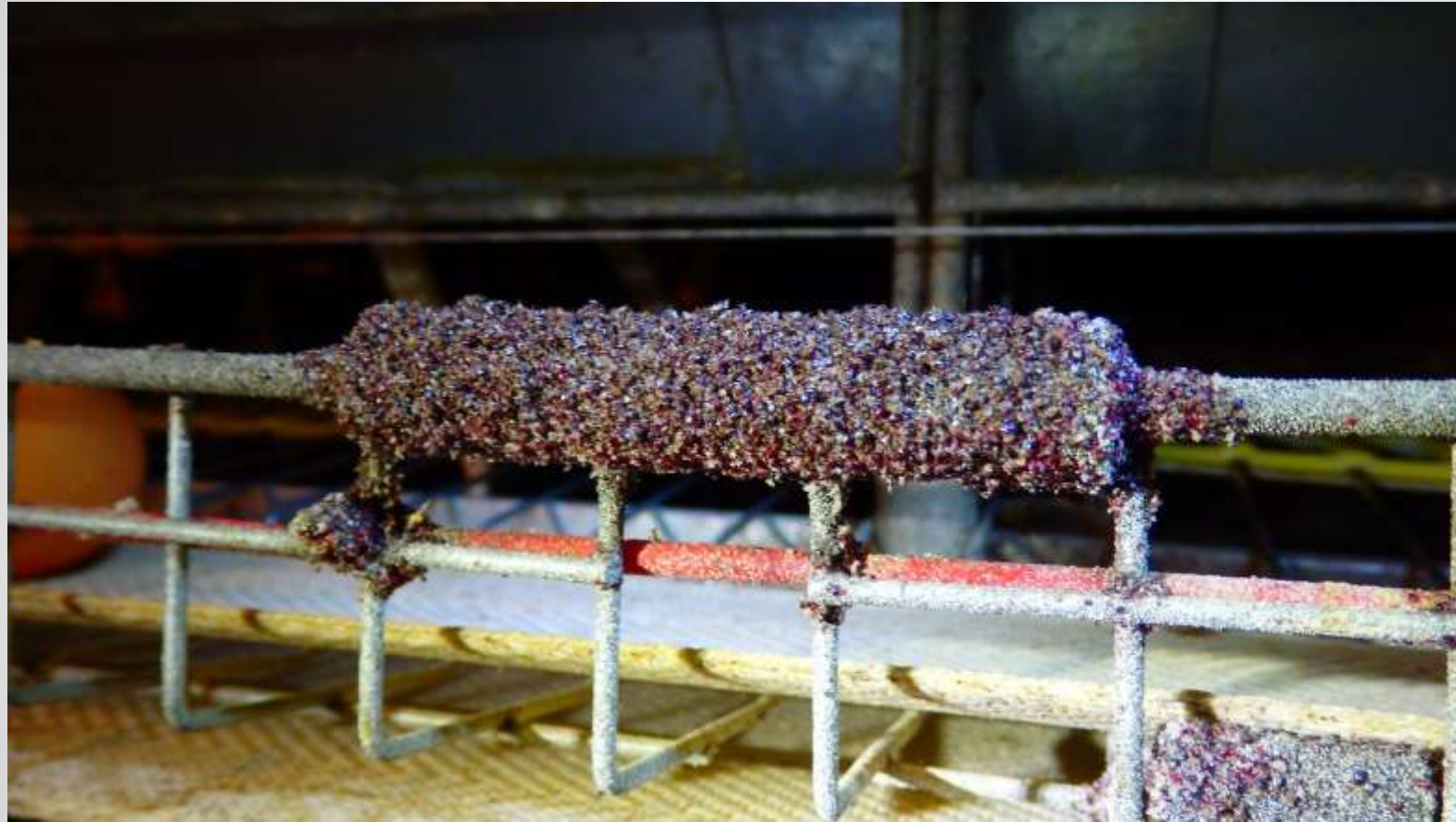
zagrożenie dla zdrowia pracowników zakładów drobiarskich, właścicieli gołębników i weterynarzy.

Szkodliwość bezpośrednia:

- ukłucia pasożyta powodują miejscowe zapalenia skóry (ciemnoróżowe plamki śr. 2-3mm, bąble śr. 10mm, grudki wysiękowe,).
- możliwość wystąpienia wtórnych infekcji bakteryjnych,
- inhalacja alergenów ptaszyńca może powodować uczulenia a nawet rozwój astmy

Szkodliwość pośrednia - *D. gallinae* jest rezerwuarem i wektorem czynników patogennych:

- wirus zapalenia mózgu i rdzenia (St. Louis, SLEV),
- wirus wschodniego (EEEV) i zachodniego (WEEV) końskiego zapalenia mózgu,
- wirus rosyjskiego wiosenno-letniego kleszczowego zapalenia mózgu ((RSSEV),
- wirus choroby Newcastle (*Paramyxovirus multiformae*) powodujący ostre zapalenie spojówek, przyczynia się do rozwoju choroby zawodowej hodowców ptaków.
- riketsja gorączki Q (*Coxiella burneti*),
- riketsja północnoazjatyckiej riketsjozy kleszczowej (*Rickettsia sibirica*).

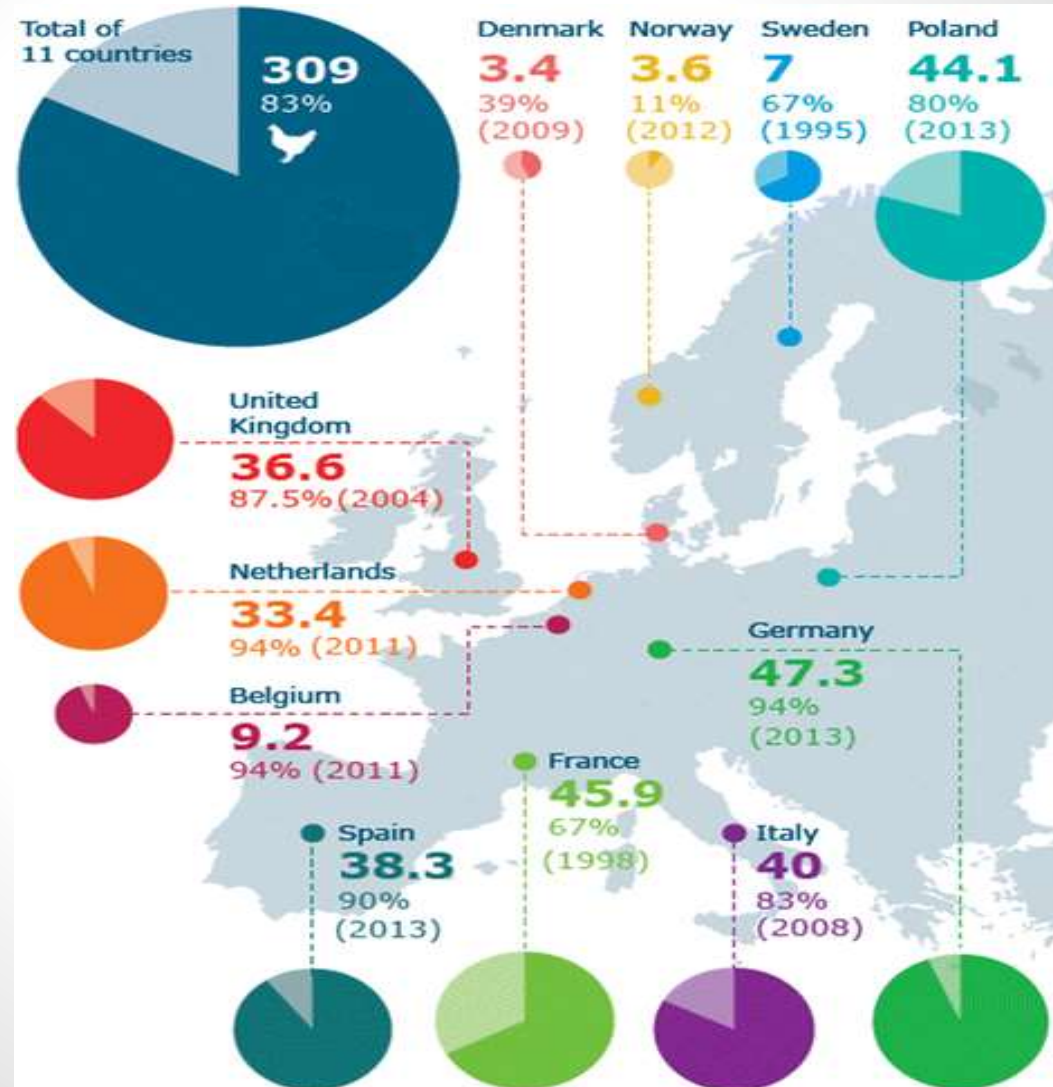
Monitorowanie liczebności ptaszyńca w hodowli ptaków

Pakiet rurek-pułapek

Sokół R., Romaniuk K. 2006. Próba wykorzystania pułapek do zwalczania *Dermanyssus gallinae*.
Medycyna Wet. 62, 1202-1204

Rozprzestrzenienie *D. gallinae*

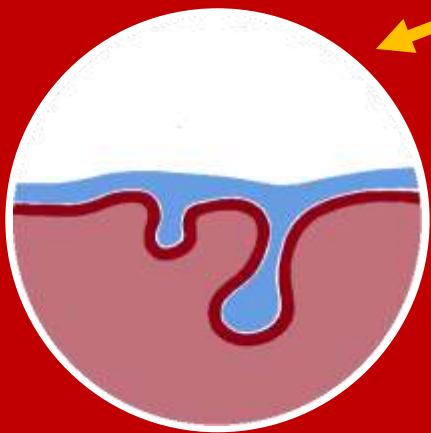
Liczebność kur (w mln) i zasiedlone farmy w Europie (w %).

Image reproduced from

Mul; ©Wageningen UR Livestock Research.

Skuteczność i bezpieczeństwo w zwalczaniu ptaszyńca

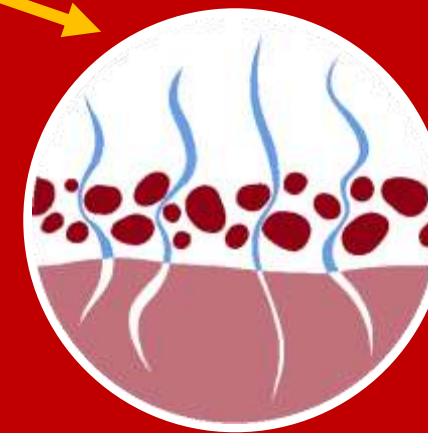
Doskonałe
rozprzestrzenianie
na traktowanej
powierzchni.

Unieruchamianie
pasożytów

Mechaniczna
blokada funkcji
narządów
oddechowych

Mechaniczne
zaburzenie
gospodarki
wodnej

DERGALL[®] VD

może być stosowany
w obecności ptaków

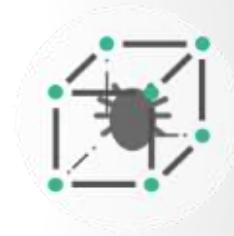
nie wnika
do tkanek ptaków
i składanych jaj

przyjazny dla ludzi
i środowiska

nie zawiera
pestycydów

nie generuje odporności
u zwalczanych
stawonogów

Dziękuję za uwagę